

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационния труд на Деница Димитрова Андонова
(научен ръководител проф. д.с.н Цветан Давидков)

от доцент д-р Олимпия Йорданова Ведър-Величкова – член на научното жури въз основа на заповед на Ректора на Софийския Университет „Св. Климент Охридски“.

Трудът на докторант Деница Андонова **КОРПОРАТИВНИ СТРАТЕГИИ И ПРОГРАМИ ЗА БЛАГОПОЛУЧИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ – ФАКТОР ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ОРГАНИЗАЦИЯТА** е претенцията на авторката за присъждане на образователната и научна степен (ОНС) доктор по ПН 3.7 Администрация и управление (Стопанско управление).

За дисертанта. Г-жа Деница Андонова е редовен докторант към катедра **СТОПАНСКО УПРАВЛЕНИЕ**. Тя е завършила в пълен обем програмата за докторанти по ПН 3.7 Администрация и управление (Стопанско управление) – въз основа на това и представен и обсъден дисертационен труд е отчислена с право на защита; обявена е процедура за публична защита. Деница Андонова е възпитаник на Стопанския факултет (бакалавър). Има завършени магистратури по **УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ (СУ, СтФ); ТРУДОВА И ОРГАНИЗАЦИОННА ПСИХОЛОГИЯ (СУ, ФФ); ПОЗИТИВНА ПСИХОЛОГИЯ** (Пловдивски университет). Има множество специализации (включително международни) в различни свързани сфери. Деница Андонова е автор на книги, които засягат различни страни на здравето и възможностите за корпоративно благополучие.

Съдържание и структура на дисертационния труд. Дисертационният труд е структуриран, както следва: Увод (с. 6 – 16); Първа глава **КОРПОРАТИВНО БЛАГОПОЛУЧИЕ И ОРГАНИЗАЦИОННА ЕФЕКТИВНОСТ – ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ, ТЕОРИИ, МОДЕЛИ** (16 – 115); Втора глава **ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО** (116 – 144); Трета глава **РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕРКАТА НА ХИПОТЕЗИТЕ. ДИСКУСИЯ. ПРЕПОРЪКИ** (144 – 167); Заключение (167 – 170); Информационни източници (171 – 196); Приложения (197 – 210). Представената структура е подходяща за пълноценно разгръщане на съдържанието на дисертационния труд.

В глава I въз основа на стойностен обзор върху обширен корпус от информационни източници (234) са изградени систематично основните понятийни индикатори, както следва: **КОРПОРАТИВНО БЛАГОПОЛУЧИЕ (КБ) НА СЛУЖИТЕЛИТЕ** (част 1 от глава I); **КОРПОРАТИВНИ СТРАТЕГИИ И ПРОГРАМИ ЗА БЛАГОПОЛУЧИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ – КСПБС** – (част 2 от глава I); **ЕФЕКТИВНОСТ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА** (част 3 от глава I). Глава II е посветена на дисертационното изследване (теоретична обосновка; обект и предмет; цели и задачи; хипотези; методи и модели; методология и инструментариум; изследователска етика; психометрични характеристики на използвания инструмент; ограничения). Като цяло тези основни ориентири на проучването издържат критика. В глава 3 са представени основни резултати от емпиричното изследване; проверени

са и са коментирани хипотезите. Заключението по-скоро има характер на кратко резюме. В *приложение* е представен въпросник за набиране първични емпирични данни + списък на съкращенията + списък на фигурите + списък на таблиците.

Цялостната ми *оценка за дисертационния труд е положителна*. Основните ми аргументи са:

а) Избраната област за изследване е сравнително нова (поне за България) и недостатъчно проучвана – с дисертационния текст авторката дава принос за запълването на тази празнота;

б) Деница Андонова е проучила впечатляващ обем от информационни източници – предимно на английски език; тя се е запознала с множество изследвания върху организационното благополучие – налице е сполучлив опит за синтезиране и обобщаване на голяма по обем информация. С това се осигуряват предпоставки за последващи изследвания.

в) Доколкото изследва явление (КБ) с недостатъчно ясни контури, тя се опитва да го сравни и позиционира спрямо други подобни явления – това е полезно познание, както за специалистите по организационно благополучие (доколкото има такива), така също за специалистите в сферата на УЧР, ръководителите (които вземат решения) и др.

г) При все че самата Деница Андонова е действащ консултант в сферата на КБ, тя не се отнася към предмета на изследването като апологет; стреми се да изследва теорията и практиката цялостно; да изяви съществуващи противоречия – да изяви аргументите зад различните гледни точки. Това е честна изследователска позиция и е полезно за открояване на нерешени проблеми (и от теоретична, и от практическа гледна точка).

д) На равнището на достигнатото ниво на общото и собственото си развитие, авторката се опитва да концептуализира и изгражда теоретичните контури за изследване на КБ и да направи стъпка към инструментите за емпирична проверка на модел(и) и хипотези. При все че този процес е труден и не е безпроблемен, опитът заслужава положителна оценка.

з) Въз основа на изградения и проверен модел за основа на емпиричното изследване са проверени хипотези – резултатите дават възможност за развитие на модела и стремеж към резултати, които в по-висока степен да описват систематично и да обясняват важни вътрешни връзки и закономерности на изследваното явление.

ж) Като цяло използваният език е разбираем (разбира се, възможни са стилистични и други езикови подобрения).¹

Оценка на научните приноси. Претенцията за научни приноси (автореферат, с. 39) може да бъде защитена. Приносите могат да се отнесат към следните типове: а) концептуализиране на недостатъчно изследвана област и изграждане на апарат за емпирична проверка на издигнати хипотези; б) получаване на защитими научни резултати, които са новост за

¹ Към посочените могат да бъдат добавени и други аргументи.

България; в) проверка на хипотези, които дават възможност КБ да се изследва в български социо-културен контекст.

Критични бележки и предложения. По време на подготовката на дисертационния труд, той беше нееднократно обсъждан в катедра „Стопанско управление“ – редовно на авторката беше давана оценка и обратна връзка, а така също предложения за подобрения. Предвид това, формулирам две общи претенции и препоръки, които имат характер не толкова на критика, а по-скоро са ориентири за последващи изследвания:

- Заглавието на дисертацията включва „... фактор за повишаване на ефективността на организацията“. Това е определена заявка и формира очаквания. В модела, обаче, ефективността присъства частично – чрез определени ефекти. Авторката – разбира се – прави определени уговорки, но за да бъде защитена нейната концепция, трябва по-добре да се излязят някои предпоставки и допускания.
- Моделът – на равнище понятийни индикатори – конституира независими променливи и зависима променлива – ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ (автореферат, с. 10) Това опростяване може да бъде прието с аргумента, че за началното изследване се търси „изчистен“ модел, при който по-ясно и категорично могат да се установят зависимости. При следващи стъпки вероятно в модела трябва да се появят опосредстващи и/или модериращи фактори – опит теоретичното обобщение да се доближи повече до сложността на реалната картина.
- Въпреки, че се запознаваме със сериозно редактирана версия на дисертацията, на места все още се срещат „уелнес“ и други чуждици, които могат да бъдат избегнати.

Авторефератът дава адекватна представа за цялостния дисертационен труд. Доколкото е налице различна практика, може да се спори върху това дали в автореферата е необходимо да се представя пълния списък на използваните информационни източници (авторката го е направила – това има и своите положителни страни).

Посочените публикации по темата на дисертационния труд са осем. Две от тях са на английски език. Д. Андонова е едноличен автор на седем от текстовете; една публикация е в съавторство. Повечето публикации са въз основа на участие в научни форуми. Запознаването със съдържанието на публикациите дава основание да се твърди, че в тях са отразени съществени резултати от дисертационните усилия на авторката. От гледна точка на изискванията към докторантите публикационната активност на Деница Андонова е висока и надхвърля тези изисквания.

Лични впечатления. Познавам г-жа Деница Андонова и като студентка (бакалавър), и по време на нейното магистърско обучение, и като докторантка. Високо оценявам начина ѝ на работа; умението да изгражда и поддържа колегиални отношения. В професионален план е целенасочена, активна, с ясна визия за това, което иска да постигне. В личен план – майка на две чудесни деца; с хубаво семейство.

Заключение. Изложеното по-горе ми дава основание да приема, че докторант Деница Димитрова Андонова е изпълнила всички необходими изисквания на ЗРААРБ, Правилника за приложение на ЗРАСРБ, Правилника за условията и реда за придобиване научни степени

и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Въз основа на това подкрепям решение за присъждане на докторантката на ОНС ДОКТОР по ПН 3.7 Администрация и управление (Стопанско управление).

София, 13 август 2022

доц. д-р Олимпия Ведър